

הוראת פרקי מלכים בכיתה יא

יחידה זו מלווה את הוראת פרקי ספר מלכים בכתה י"א בבקיאות. בתוך היחידה מוצעת אפשרות בחירה של העמקה בתקופת חזקיהו המלך ובמתח בין השתדלות וביטחון. להוראת פרקי מלכים מוקדשות שש שעות.

תוכן העניינים

3	הקדמה למורה
4	אפשרויות ההוראה
5	מעוזיה עד אחז
5	ירבעם בן יואש (מלכים ב פרק יד : כג-כט)
5	מלכות עוזיה (עזריה) : מלכים ב' פרק טו : א-ז, דברי הימים ב' פרק כו :
6	השנים האחרונות של ממלכת ישראל : מלכים ב פרק טו : ח-לא
6	מלכות יותם מלך יהודה : מלכים ב פרק טו, לב-לח
7	ימי אחז פרק טז
7	מלחמתם של פקח ורצין באחז
7	בחירתו של אחז ומשמעותה מבחינה מדינית ודתית
8	סופה של ממלכת ישראל - מלכים ב פרק יז, ח – לא (שיעור אחד)
9	חזקיה המלך
9	ימי חזקיהו פרקים יח – יט
10	היבט מדיני
11	רבשקה על החומה (ימי חזקיהו)
11	מרידתו של חזקיהו במלך אשור - מסע סנחריב
12	הדיון מעל לחומות - שליחותו של רבשקה לירושלים (מלכים ב' יח)
12	חלק א : טיעוני רב שקה נגד המרידה באשור : אין לעם ישראל במי לבטוח
12	מלכים ב יח, יט-כה :
	חלק ב : טיעוני רב שקה : מלך אשור - המלך הגדול נגד חזקיהו, מי יכול להציל ממלך אשור?
13	
15	ההכרעה
15	כי באו בנים עד משבר – מלכים ב יט
15	הפניה לישעיהו : מלכים ב יט, ג :
16	תשובת ישעיהו :
17	נבואת ישעיהו :

הקדמה למורה

יחידת לימוד זו בספר מלכים עוסקת בתקופה של כמאה שנים משמעותיות ביותר בחיי עם ישראל בתקופת בית-המקדש הראשון, ובתוכן מתנבא ישעיהו בן אמוץ מימי עוזיה ועד ימי חזקיה (במקביל לו מתנבאים בתקופה זו גם הושע, עמוס ומיכה, ראו הקדמה ל'ארבעה נביאים'). ימי ירבעם בן יואש מלך ישראל ועוזיה (עזריה) בן אמציה מלך יהודה הם ימים של התרחבות ועוצמה.

ירבעם ועוזיה מולכים ביחד על ממלכות שהקיפן המשותף כמעט שווה להיקפה של ממלכת שלמה! בסוף ימיהם של ירבעם ועוזיה עולה בצפון ממלכת אשור, ההופכת לאימפריה, ובסופה של התקופה כולה, נחרבת ממלכת שומרון על ידי האימפריה האשורית, תושביה גולים ומלך אשור מיישב במקומם עמים אחרים.

באותו זמן מולך בירושלים חזקיהו בן אחז. חזקיהו הוא אחד המלכים העושים את הישר בעיני ה' ועליו להתמודד עם ממלכת אשור ולהציל את ממלכת יהודה מידיה. ההצלה הניסית של ירושלים מיד ממלכת אשור מהווה אחד מן השיאים של ימי הבית הראשון.

לימוד פרקי מלכים הוא לימוד של בקיאות ולימוד פרקי ישעיהו הוא לימוד בעיון. החל משנת תשפ"א חובה ללמד את הפירושים ואת הדגשים בפשטות הכתובים המובאים בחומרי ההוראה לפרקי מלכים וישעיהו. אין צורך שהתלמיד יכיר את הפרשן כלשונו, אבל המורה יחויב ללמד את הפסוקים ע"פ כיוונו של הפרשן שאנו מפנים אליו.

למורים המלמדים, מומלץ מאד לקרוא את הסיכומים של "דעת מקרא" על מנת לקבל רקע רחב הנדרש להבנת הפרקים.

אפשרויות ההוראה

לפניכם מספר הצעות להוראת הפרקים.

א. הוראה ברצף של הפרקים במלכים ואח"כ הוראת פרקי ישעיהו

ללמד את רצף הפרקים במלכים כיחידה אחת [6 שיעורים] ואז לעבור ללמד את פרקי ישעיהו - למורים שבחרים בדרך זאת נכון שיהיה לתלמידים בסיום לימוד מל"ב 'תעודת זהות' לכל מלך ולכל תקופה, תעודה זו תשמש אותם על מנת לאפשר חיבור בין תכני הנבואות של ישעיהו לתקופה המדוברת

ב. שילוב בין פרקי מלכים ופרקי ישעיהו:

ללמד את נבואות ישעיהו בצורה סינכרונית עם פרקי מלכים, לאחר לימוד כל אחת מתקופות המלכים שביחידה זו. לאחר שיעור מבוא להבנת התקופה ולהיכרות עם ישעיהו הנביא, אנו מציעים את החלוקה הבאה:

נבואות ישעיהו	ספר מלכים	עוזיהו
פרקים ב', ה', ו'	מל"ב ט"ו א-ז; דברי הימים ב' כ"ו	
פרק ז'	מל"ב פרק ט"ז	אחז
פרקים א', י', י"א	מל"ב יח י"ט	חזקיהו

לאחר מכן, יש ללמוד בנפרד את פרקים ל"ה, נ"ח.

ג. הצעת הרחבה: המלך חזקיהו ומפעליו בעזרת ממצאים מעיר דוד:

במסגרת היחידה של לימוד פרקי מלכים אנו מציעים למורים להעמיק את הלימוד אודות תקופת חזקיהו והתמודדותו עם האיום האשורי (שלוש שעות מתוך השש), תוך שימת דגש על הכרות עם מפעליו, על פי הידוע לנו מחפירות עיר דוד והרובע היהודי וממצאים אחרים בני התקופה. החומרים למורים עובדו והוכנו עבורנו על ידי מכון מגלי"ם המכון הגבוה ללימודי ירושלים ועיר דוד ועל כך תודתנו.

בשאלונים 2381, 2581 תופיע שאלת בחירה שתשלב את הידע הנצבר מן הלימוד המשלב עם הממצאים.

שאלה זו לא תהיה שאלת חובה ואין חובה ללמד את התכנים בדרך המוצעת כאן.

שלושת השיעורים הראשונים של היחידה יילמדו על פי ההנחיות המופיעות כאן, המעבר ליחידה המשולבת יוצג בהמשך.

מעוזיה עד אחז

ירבעם בן יואש (מלכים ב פרק יד : כג-כט)

גודל הממלכה : חזרה לימי שלמה בהיקף שטחי השלטון הישראלי (כדאי להיעזר במפה של [ימי עוזיה](#) ולהשוותה למפה [מימי שלמה](#))
משך המלוכה : 41 שנים
הערכה רוחנית : 'ויעש הרע בעיני ה'
מדוע אם כן מושיע ה' את העם בימי ירבעם?

מלבי"ם (מלכים ב יד, כו-כז) :

כי ראה. רוצה לומר, שלא היה זה על-ידי שעשו תשובה, רק שראה ה' שעל-ידי ענים הם ממרים מאד, וכמתיאשים מכל תקוה מפליגים ברשעתם, וכיון שאינו מועיל בדרך העונשים וגם ראה שאם יניחם כך יאבדו כי אפס עצור וכו' :
ולא דבר. רוצה לומר, ולא היה אז רצון ה' לכלותם כי עדן לא נגזרה הגזרה בעת ההיא, לכן הושיעם ביד ירבעם :

בפסוקים העוסקים בירבעם בן יואש, מוזכר יונה הנביא : (עליו למדנו בתחילת השנה) - כדאי לחבר לידע המוקדם של התלמידים, גם אם לא מביאים את דברי רד"ק :

רד"ק (מלכים ב יד, כה) :

אשר דבר ביד עבדו יונה בן אמתי. ... ומה שאמר אשר דבר ביד עבדו יונה בן אמתי, רצה לומר, כמו שנתהפך להם בנינוה מרעה לטובה כך בימי ירבעם נהפך להם מרעה לטובה :

מלכות עוזיה (עזריה) : מלכים ב' פרק טו : א-ז, דברי הימים ב' פרק כו :

גודל הממלכה : דהיי"ב כ"ו : (ב, ו-ח) כל דרום הארץ עד אילת בדרום , כולל ארץ פלשתים במערב וארץ עמון במזרח. (כדאי להיעזר במפה)
משך המלוכה : 52 שנים
הערכה רוחנית : עשה הישר בעיני ה',
את הידע יש להשלים מדברי הימים ב פרק כו

מצב הממלכה : הרחבת הממלכה והצלחה בכיבושים, בניה נרחבת (מגדלים)

השלמה של הערכה הרוחנית : "וַיִּכְחָזְקוּ גְבֵה לְבָבוֹ עַד לְהַשְׁחִית וַיִּמְעַל בָּהּ אֱלֹהֵיוּ וַיָּבֵא אֶל הִיכַל ה' לְהַקְטִיר עַל מִזְבֵּחַ הַקְטָרֶת" – (דהיי"ב כו, טז) - הצטרעותו של עוזיה (הקטורת, כמו בסיפור קרח ועדתו - עליו למדו בכתה י' כסמל החריגה והפלישה לתחומה של הכהונה. סוגיה שתתחבר להקדשת ישעיהו בפרק ו ולהבנת המילים שם 'בשנת מות המלך עוזיהו' (ראו ברש"י ישעיהו ו, א).

למורים הבוחרים ללמד במקביל את פרקי מלכים וישעיהו:

'גבהות הלב' שמתאר ספר דברי הימים ביחס לעוזיהו, יחד עם תיאורי העושר הכלכלי העצומים של הממלכה בתקופתו, עשויים להיות הבסיס לנבואותיו של ישעיהו בפרקים ב'-ה' בישעיהו. לפיכך ניתן ללמד את פרקים ב' וה' לאחר לימוד ימי עוזיהו במל"ב ובדב"י-ב ולהתמקד בביקורת הקשה של ישעיהו הנביא נגד החברה המושחתת שנוצרה מתוך 'גבהות הלב' של המלך ושל ההנהגה. ומתוך כך גם להבין את התוכחה הקשה שמובאת בפרק ו' בנבואת ההקדשה של ישעיהו.

השנים האחרונות של ממלכת ישראל: מלכים ב פרק טו: ח-לא

זכריה בן ירבעם (משך מלוכה: ששה חודשים - סוף ממלכת יהוא)
 שלום בן יבש (משך מלוכה: חודש)
 מנחם בן גדי (משך מלוכה: עשר שנים)
 פקחיהו בן מנחם (משך מלוכה: שנתיים)
 פקח בן רמליהו (משך מלוכה: עשרים שנה)

הערה למורה: את הרשימה הזו אין צורך לדעת, רק לוודא שהתלמידים מבינים את שלביה אחרונים של ממלכת ישראל הכוללים החלפת מלכים ועלית ממלכת אשור, עליה נרחיב בהמשך.

עליית אשור:

דרך תיאור המתרחש בממלכת ישראל אנו עדים לשינוי מהותי המתרחש במרחב: עלייתה של ממלכת אשור. (כדאי להעזר במפה, ראו בהמשך)
 בימי מנחם בן גדי מוזכר בפעם הראשונה **מלך אשור** (פול) אותו משחד מנחם על מנת שיאפשר לו להמשיך למלוך (פרק טו פסוקים יט – כ'). (בדברי הימים א' ה' כ"ו, מתואר כי פול מגלה את שבטי עבר הירדן – ראובן גד וחצי המנשה – זוהי תחילתה של גלות ישראל)
 בימי פקח בן רמליהו מגיע תגלת פלאסר ומגלה את צפון ממלכת שומרון. (פסוק כ"ט). בפרק י"ז נקרא על חורבנה של ממלכת שומרון וגלות עשרת השבטים לאשור.
 גם ממלכת יהודה נדרשת להתמודד עם האיום האשורי (ועל כך בהמשך)
 ההתמודדות עם אשור היא הרקע לפרשיות הבאות. (מצגת המראה את התפשטות ממלכת אשור תוצג בהמשך)

מלכות יותם מלך יהודה: מלכים ב פרק טו, לב-לח

משך מלוכה: 16 שנים. לא נכנס לשאלה האם מלך בימי אביו ואם כן, כמה זמן מלך בחיי אביו.
הערכה רוחנית: ויעש הישר... רק לא סרו הבמות
גודל הממלכה: ממלכתו של יותם מצטמצמת:

(לז) בַּיָּמִים הָהֵם הָחֵל ה' לְהַשְׁלִיחַ בְּיְהוּדָה רָצִין מֶלֶךְ אֶרֶם וְאֵת פֶּקַח בֶּן רַמְלִיָּהוּ:

ימי אחז פרק טז

משך מלוכה : 16 שנים

הערכה רוחנית : ולא עשה הישר בעיני ה' א-להיו :

דעת מקרא (מלכים ב טז, ג):

וילך בדרך מלכי ישראל. שעבדו עבודה זרה (או ששתפוה בעבודת ה') ולא עשו צדקה ומשפט לכל עמם כפי שעשה דוד.

[...] וגם את בנו העביר באש. ולא פרש הכתוב כאן לכבודו של מי עשה אחז תועבה זו. ורגילים לפרש שעשה מה שעשה לכבוד המולך, שספרנו מזהה אותו עם מלכום שיקוף בני עמון. וכתב רש"י הירש : 'שאין מדובר כאן בפשטות בעזיבת ה' ובפניה לאליליות אלא עבודה המולך היא סטיה פושעת המביאה את האלילים לתחום עבודה ה', ודוקא משום כך יש בה כדי לחלל את ה', ולטמא את מקדשו'. ואם אין ראייה חותכת לפירוש זה, רמזים יש לה בתוכחות הנביאים, כך מוכיח מיכה בן דורו של אחז ואומר : 'האתן בכורי פשעי פרי בטני חטאת נפשי' (מיכה ו, ז)

מלחמתם של פקח ורצין באחז

יש להבין את הרקע לסיפור בעליית האימפריה האשורית ובחששות שהיא מעוררת באיזור.

מצגת הדילמה של אחז

שימו לב, המצגת עולה בשתי דרכים : כמצגת פתוחה המאפשרת לכם לגזור ממנה שקופיות וגם לקרוא את ההערות שמתחת לשקופיות ומצגת סגורה המיועדת להעלאה ישירה בכתה, תוכלו לבחור איך להשתמש בכל מצגת.

[מצגת הדילמה של אחז - פתוחה](#)

[מצגת הדילמה של אחז - סגורה](#)

למורים הבוחרים לשלב בין פרקי מלכים וישעיהו

מומלץ ללמד כאן את פרק ז' בישעיהו המתאר את ההתמודדות של אחז עם שני המלכים ואת נבואתו של ישעיהו והדרישה שלו מן המלך.

בחירתו של אחז ומשמעותה מבחינה מדינית ודתית

אחז בוחר לבקשת חסות ממלך אשור, גלות ארם : מלכים ב טז, ז-ט :

וַיִּשְׁלַח אַחֲז מַלְאָכִים אֶל תְּגֵלַת פִּלְסֵר מֶלֶךְ אַשּׁוּר לֵאמֹר עֲבֹדָה וּבְנָה אֲנִי עָלַי וְהוֹשַׁעֲנִי מִכַּף

מֶלֶךְ אֲרָם וּמִכַּף מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הַקּוֹמִים עָלַי: וַיָּקַח אַחֲז אֶת הַכֶּסֶף וְאֶת הַזָּהָב הַנִּמְצָא בֵּית ה'

ובאצרות בית המלך וישלח למלך אשור שחד: וישמע אליו מלך אשור ויעל מלך אשור אל
דמשק ויתפשע ויגלה קירה ואת רצין המית:

הערה למורה: אודות סיפור המזבח שמעתיק אחז ממלך אשור ואת סיכום מעשיו, מומלץ לקרוא
מתוך פירוש דעת מקרא עמ' תרע"ד - תרפ .

ובהמשך- מלכים ב טז, י-יג

וילך המלך אחז לקראת תגלת פלאסר מלך אשור דומשק וירא את המזבח אשר בדמשק
וישלח המלך אחז אל אוריה הכהן את דמות המזבח ואת תבניתו לכל מעשהו: ויבן אוריה
הכהן את המזבח ככל אשר שלח המלך אחז מדמשק בן עשה אוריה הכהן עד בוא המלך
אחז מדמשק: ויבא המלך מדמשק וירא המלך את המזבח ויקרב המלך על המזבח ויעל
עליו: ויקטר את עלתו ואת מנחתו וישך את נסכו ויזרק את דם השלמים אשר לו על המזבח:

לאור נבואת ישעיהו בפרק ז' ניתן להבין שחטאי אחז בע"ז בירושלים הינם כחלק מהכניעה של אחז
בפני אשור – לא רק מבחינת צבאית מדינית הביא אחז את ממלכת יהודה להיות מדינת חסות של
אשור אלא גם מבחינה דתית רוחנית מחקה אחז את ממלכת אשור – למרות שלא הייתה דרישה
אשורית לקבל מרות דתית של האימפריה.

סופה של ממלכת ישראל - מלכים ב פרק יז, ח – לא (שיעור אחד)

שלבי ההתדרדרות: חסות מלך אשור => מרידה במלך אשור => מצור על שומרון => גלות ישראל
פסוקים ז- כג: תיאור הסיבות והנסיבות שהובילו לגלות ישראל
את דרך התיאור ההיסטורי של הגלות ומשמעותה מומלץ לקרוא בדעת מקרא עמ' תרצג- תרצו
הדגשים:

כפיות הטובה: חטאו לה' א-להיהם המעלה אותם מארץ מצרים ... וילכו בחוקות הגויים אשר
הוריש ה' מפני בני ישראל (פסוקים ו-ז)

החטאים המוזכרים מראשית ממלכת ישראל: העגלים (פסוק טז) , קריעת הממלכה (פסוק כא).

הערה למורה: נזכיר לתלמידים כי פילוג הממלכה לשתי ממלכות נזכר בתחילת ספר מלכים א'
והוצג שם כעונש על חטאי שלמה וכתוצאה ממעשיו של רחבעם בנו. בנוסף לכך, העגלים הנזכרים,
מסמלים את חטאי ממלכת ישראל, שהחל מימי מלכה הראשון של מלכות ישראל (ירבעם בן נבט)
עבדו את ה' בבמות שבבית אל ובדן ולא עלו למקדש בירושלים. יש לקחת בחשבון שסיפור הפילוג
ובניית הבמות בבית אל ובדן הם חלק מתכנית הלימודים בנביא בכיתות י'.

• התעלמות משליחות הנביאים

• מידה כנגד מידה וימאסו את חוקיו (פסוק טו) וימאס ה' בכל זרע ישראל (פסוק כ)

העשרה: קיימת השערה שמוצאם של ביתא ישראל הוא בהגלייתם בידי סנחריב מלך אשור למצרים
וכוש. (דוקטור יוסי זיו)

חזקיה המלך

ימי חזקיהו פרקים יח – יט

חזקיה עולה למלוך בימי מי שיהיה אחרון-מלכי-ישראל, הושע בן אלה.
גודל הממלכה : חוזר וכובש את שטחי פלשת שאבדו קודמיו, אולם בסוף ימי מלכותו במסגרת מסע סנחריב נכבשת הממלכה על ידי האשורים. (מה שמעצים את הצלתה הניסית של ירושלים בעת המסע)

משך מלוכה : 29 שנים

הערכה רוחנית מלכים ב, יח, ד-ו :

הוא הסיר את הבמות ושבך את המצבת וברת את האשרה וכתת נחש הנחשת אשר עשה משה כי עד הימים ההמה היו בני ישראל מקטרים לו ויקרא לו נחשתן:
 בה' אלהי ישראל בטח ואחריו לא היה כמהו בכל מלכי יהודה ואשר היו לפניו:
 וידבק בה' לא סר מאחריו וישמר מצותיו אשר צוה ה' את משה:

המלך חזקיהו עושה מהפכה דתית. מהפכה זו, המתוארת בספר מלב פרק יח בקצרה, ובאריכות בדה"ב פרקים כט-לא והיא כללה:

- [1] **השמדת עבודת-האלילים** שבה עסקו בני"י בהשפעת עמי האיזור.
 - [2] **השמדת נחש הנחשת** שעשה משה (במדבר כא : ט). בני-ישראל שמרו עליו למעלה מ-700 שנה והפכו אותו לעבודה זרה.
 - [3] **הריסת הבמות** ששימשו לעבודת ה' (דה"ב לא וכן מל"ב יח : כב)
- על דמותו ומעשיו של חזקיהו יש להרחיב גם מתוך דברי הימים ב' פרקים כט – לא. אין צורך ללמוד אותם בפירוט אלא לדעת על טיהור המקדש (כט), על הפסח שעשה (ל'), ועל תהליך החזרה בתשובה שכלל גם את הנשארים באפרים (לאחר חורבן ממלכת שומרון) (לא פסוק א') כחלק מהניסיון של חזקיהו לאחד את מי שלא גלה ממלכת ישראל בחורבן שומרון, לממלכת אחת שבירתה ירושלים שבתוכה בית ה'.
- לאחרונה התגלתה עדות ארכאולוגית על הרס מקדש-השער הגדול של העיר לכיש, העיר הגדולה ביותר בממלכת יהודה, והיא מיוחסת לימי חזקיהו. [ראו בסרטון הקצר הבא.](#)

העמקה:

על המורים להכיר את הגמרא בפסחים העוסקת במפעליו של חזקיהו שזכו להכרה בעיני חכמים ועל מפעליו שזכו לביקורת (מומלץ לעיין במקום)

פסחים דף נו עמוד א:

תנו רבנן: ששה דברים עשה חזקיה המלך, על שלשה הודו לו ועל שלשה לא הודו לו. גירר עצמות אביו על מטה של חבלים - והודו לו, כיתת נחש הנחשת - והודו לו, גנז ספר רפואות - והודו לו. ועל שלשה לא הודו לו: קיצץ דלתות של היכל ושיגרן למלך אשור - ולא הודו לו, סתם מי גיחון העליון - ולא הודו לו, עיבר ניסן בניסן - ולא הודו לו.

היבט מדיני

המהפכה הרוחנית תורגמה גם להיבטים מדיניים - פריקת עול אשור וכיבושים בארץ פלישתים.

מלכים ב יח, ז:

וְהָיָה ה' עִמּוֹ בְּכָל אֲשֶׁר יֵצֵא יִשְׁכִּיל וַיִּמְרֹד בְּמֶלֶךְ אֲשׁוּר וְלֹא עָבְדוּ:

מלבי"ם (מלכים ב יח, ז):

והיה ה' עמו. כמו שדבק בה' כן היה ה' עמו ועי"כ השכיל בכל דרכיו ע"י עזר אלוה ותחת שבימי אחז גבר עליו מלך ישראל והוצרך להיות עבד לאשור כדי שיושיעוהו מידו, ופלישתים פשטו בארץ יהודה, היה הכל בהפך, הוא מרד במלך אשור:

הערה למורה:

מנקודה זו בלימוד אנו מציעים בחירה:

א. ניתן להמשיך וללמד את הלשונית החמישית העוסקת בנאום רבשקה על החומה, מבלי להרחיב על חזקיהו ותקופתו.

ב. ניתן להרחיב וללמד את יחידת הבחירה - ביטחון והשתדלות - המוצגת בלשונית הבאה. כאמור, אין חובה ללמד את יחידת בטחון והשתדלות, על כל מורה לבחור בהתאם לתפיסתו והבנתו את תלמידיו. יחידת בטחון והשתדלות משולבת בשאלת בחירה בשאלוני הברות 2381, 2581.

רבשקה על החומה (ימי חזקיהו)

מרידתו של חזקיהו במלך אשור - מסע סנחריב

לאחר תיאור גדולתו ועוצמתו הרוחנית והצבאית של חזקיהו ופעולותיו כהכנה למלחמה עם אשור, מגיע העימות לשיאו במסעו של סנחריב ליהודה:

תיאור כללי של שלבי מסע סנחריב:

חלקו הראשון של המסע, בשטח ממלכת יהודה, מתואר בפסוק בודד אחד

מלכים ב' פרק יח פסוק יג:

" וּבְאַרְבַּע-עָשָׂר שָׁנָה לְמֶלֶךְ חֲזַקְיָהוּ עָלָה סִנְחַרִּיב מֶלֶךְ-אַשּׁוּר עַל-כָּל-עָרֵי יְהוּדָה הַבְּצֻרוֹת וַיִּתְּפָשֶׁם "

בסימום של חלק זה עולה סנחריב במצור על העיר לכיש וכובש אותה. במהלך מצור זה, ככל הנראה, חזקיהו מנסה להיכנע בפני מלך אשור ולעצור את מה שנראה כהשמדת ממלכת יהודה: (את המצור על לכיש אפשר לראות בתבליט לכיש ובעיבוד שלו כפי שמופיע באתר מכון מגלי"ם, ראה בלשונית הקודמת)

מלכים ב' פרק יח פסוק י:

"וַיִּשְׁלַח חֲזַקְיָה מֶלֶךְ-יְהוּדָה אֶל-מֶלֶךְ-אַשּׁוּר- לְכִישָׁה לֵאמֹר חֲטָאתִי שׁוּב מֵעָלַי אֵת אֲשֶׁר-תִּתֶּן עָלַי אִשָּׂא וַיָּשֶׁם מֶלֶךְ-אַשּׁוּר עַל-חֲזַקְיָה מֶלֶךְ-יְהוּדָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת כֶּפֶר-כֶּסֶף וּשְׁלֹשִׁים כֶּבֶד זָהָב "

חלק השני של המסע כולל את דרישת סנחריב לכניעתו המוחלטת של חזקיהו והגלית תושבי ירושלים. לשם כך הוא שולח משלחת בראשותו של רבשקה: בכך נעסוק ביחידה זו: [חלקו השלישי של המסע מסתיים במפלת סנחריב בעקבות ההצלחה הניסית של ירושלים עליה נלמד בסוף פרק י"ט.]

הערה למורה: מצורף [תרשים זרימה](#) של המהלך כולו על פי פירוש רד"ק לפרקים י"ח - כ' למורים הבוחרים במקביל את פרקי מלכים ופרקי ישעיהו: פרק י' בנבואות ישעיהו מתאר את מחשבת ליבו הגסה של מלך אשור ואת רצונו להשמיד את ממלכות האזור – כפי שעשה – וגם את ממלכת יהודה כדאי ללמד את פרק י' לפני שמלמדים על מסע סנחריב וההצלחה של ירושלים.

הדיון מעל לחומות - שליחותו של רבשקה לירושלים (מלכים ב' יח)

הערה למורה: נבואת ישעיהו בפרק לו עוסקת אף היא בעליית סנחריב מלך אשור על ערי יהודה

רבשקה, מפקד הצבא האשורי מגיע בראש משלחת, במטרה להביא לכניעת ירושלים ופתיחת שעריה בפני צבא אשור:

מלכים ב' יח, יז-יח:

וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ אֲשׁוּר אֶת תְּרַתָּן וְאֶת רַב סָרִיס וְאֶת רַב שָׁקָה מִן לְכִישׁ אֶל הַמֶּלֶךְ חֲזַקְיָהוּ בְּחֵיל כְּבֹד יְרוּשָׁלַם וַיַּעֲלוּ וַיָּבֹאוּ יְרוּשָׁלַם וַיַּעֲלוּ וַיִּבְּאוּ וַיַּעֲמְדוּ בִּתְּעֵלַת הַבֵּרֶכָה הָעֲלִיּוֹנָה אֲשֶׁר בְּמִסְלַת שְׂדֵה כּוֹבֵס: וַיִּקְרְאוּ אֶל הַמֶּלֶךְ וַיֵּצֵא אֲלֵהֶם אֱלִיקִים בֶּן חֲלָקִיָּהוּ אֲשֶׁר עַל הַבַּיִת וְשִׁבְנָה הַסֹּפֵר וַיּוֹאֲחַ בֶּן אֶסָף הַמְּזֻפִּיר: נֹאמְרוֹ שֶׁל רַבשָׁקָה נֹעֵד לְמוֹטֵט אֶת נַחֲשׁוֹתֶם שֶׁל הַמְּגִינִים עַל יְרוּשָׁלַם וּלְהַבִּיא לְכַנִּיעֶתֶם לְמֶלֶךְ אֲשׁוּר לֹא קָרַב. נִשִּׁים לֵב מִה כּוֹלֵל הַנְּאוּם וּבִאִילוֹ טִיעוּנִים מִשְׁתַּמֵּשׁ רַבשָׁקָה עַל מִנֵּת לְהַבִּיא לְתוֹצְאוֹת הַמַּקּוּוֹת מִבַּחֲנִיתוֹ.

חלק א: טיעוני רב שקה נגד המרידה באשור: אין לעם ישראל במי לבטוח

מלכים ב' יח, יט-כ:

וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם רַב שָׁקָה אֲמָרוּ נָא אֶל חֲזַקְיָהוּ כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל מֶלֶךְ אֲשׁוּר מָה הַבְּטָחוֹן הַזֶּה אֲשֶׁר בְּטַחְתָּ: אָמַרְתָּ אֲךָ דְּבַר שְׁפָתַיִם עֲצָה וּגְבוּרָה לְמַלְחָמָה עֲתָה עַל מִי בְּטַחְתָּ כִּי מִרְדָּתָ בִּי: עֲתָה הִנֵּה בְּטַחְתָּ לָךְ עַל מִשְׁעַנֵּת הַקֶּנֶה הָרָצוּץ הַזֶּה עַל מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִסְמְךָ אִישׁ עָלָיו וּבֹא בְּכַפּוֹ וּנְקָבָה בֶּן פֶּרְעָה מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְכָל הַבְּטָחִים עָלָיו: וְכִי תֹאמְרוּן אֵלֵינוּ ה' אֱלֹהֵינוּ בְּטָחוֹנוֹ הַלּוֹא הוּא אֲשֶׁר הִסִּיר חֲזַקְיָהוּ אֶת בְּמִתְּיוֹ וְאֶת מִזְבְּחֹתָיו וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה וּלְיְרוּשָׁלַם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה תִּשְׁתַּחֲוּ בִּירוּשָׁלַם: וְעֲתָה הִתְעַרַּב נָא אֶת אֲדֹנִי אֶת מֶלֶךְ אֲשׁוּר וְאַתָּנָה לָךְ אֲלֵפִים סוּסִים אִם תּוּכַל לָתֵת לָךְ רֶכֶבִּים עָלֵיהֶם: וְאִיךָ תָּשִׁיב אֶת פְּנֵי פֶחַת אֶחָד עַבְדֵי אֲדֹנִי הַקְּטָנִים וְתִבְטַח לָךְ עַל מִצְרַיִם לָרֶכֶב וּלְפָרָשִׁים: עֲתָה הַמְּבַלְעֵדִי ה' עָלִיתִי עַל הַמָּקוֹם הַזֶּה לְהִשָּׁחֲתוֹ ה' אָמַר אֵלֵינוּ עַל הָאָרֶץ הַזֹּאת וְהַשְׁחִיתָהּ:

"משענת הקנה הרצוץ"

רבשקה משתמש בביטוי ציורי זה, לתאר את חוסר התוחלת בהישענות של ממלכת יהודה על ממלכת מצרים. משל זה מתאר קנה עליו נשען אדם, אולם הקנה הוא "רצוץ" – שבור בראשו, והיד

הנשענת עליו נחתכת ממנו. כך שבמקום לקבל תמיכה מהקנה, הקנה פוגע בנשען עליו. הנמשל הוא שבמקום שישראל יקבלו סיוע ממצרים, הרי שההישענות עליהם תפגע בישראל.

העשרה: קנה הוא משל המתאים לעולם הטבע המצרי בו גדלים קנים רבים על שפת הנילוס.

חלק ב: טיעוני רב שקה: מלך אשור - המלך הגדול נגד חזקיהו, מי יכול להציל ממלך אשור?

מלכים ב יח כח-לה:

ויעמד רב שקה ויקרא בקול גדול יהודית וידבר ויאמר שמעו דבר המלך הגדול מלך אשור: כה אמר המלך אל ישיא לכם חזקיהו כי לא יוכל להציל אתכם מידו: ואל יבטח אתכם חזקיהו אל ה' לאמר הצל יצילנו ה' ולא תנתן את העיר הזאת ביד מלך אשור: אל תשמעו אל חזקיהו כי כה אמר מלך אשור עשו אתי ברכה וצאו אלי ואכלו איש גפנו ואיש תאנתו ושתו איש מי בורו: עד באי ולקחתי אתכם אל ארץ בארצכם ארץ דגן ותירוש ארץ לחם וכרמים ארץ זית יצהר ודבש וחיו ולא תמתו ואל תשמעו אל חזקיהו כי יסית אתכם לאמר ה' יצילנו: ההצל הצילו אלהי הגוים איש את ארצו מיד מלך אשור: איה אלהי חמת וארפד איה אלהי ספרונים הנע ועוה כי הצילו את שמרון מידו: מי בכל אלהי הארצות אשר הצילו את ארצם מידו כי יציל ה' את ירושלם מידו:

הכלים המילוליים בהם משתמש רבשקה בשני חלקי הנאום:

נשים לב למילים החוזרות בדבריו וכוונתן: במה בוטחים, ומי יכול להציל, מיהו המלך ומיהו סתם 'חזקיהו'.

טיעוני רבשקה מתחלקים לכמה נושאים:

הערה למורה: כדאי לתת לתלמידים משימה שבה יזהו את הטיעונים השונים ואת אפיים. אנו נציע כאן חלוקה אפשרית אחת, אך כל חלוקה סבירה אחרת תהיה מקובלת.

אפשר לתת לתלמידים טבלה מעין זו כדי לשבץ בה את הטענות.

מדינית	צבאית	דתית	מוראלית

מדינית

(כא) הממלכה המצרית לא אמינה, ומי שנשען עליה עלול להפגע מעצם ההסתמכות עליה.

צבאית

(כג-כד) הצבא היהודי כל-כך קטן שאפילו אם האשורים יספקו את החימוש, חזקיה לא מסוגל להעמיד מספיק לוחמים כדי להשתמש בחימוש.

דתית

(כב) אי-אפשר להסתמך על ה', כי חזקיה הרס את מזבחותיו (טענה הבאה מתפיסה אלילית הרואה בעקירת הבמות מרידה בה')

(כה) אשור הוא שליח ה', אין סיכוי שאשור היו מצליחים במעשיהם ללא רצונו.

(לג-לה) עד כה אלוהי (=אלילי) העמים האחרים במזרח התיכון לא הצילו אותם מיד אשור

מוראלית

(כז) רבשקה פונה ישירות אל העם ומזכיר לפנייהם את מצוקתם החרפה כל עוד הם ממשיכים לסגור את שערי העיר.

(לא) רבשקה מפתה את העם לפתוח את שעריה העיר והוא יגמול איתם טוב, תחילה בארצם ואח"כ בארץ גלותם.

תגובת העם והשרים:

מלכים ב יח, לו-לז:

וַהֲחִרִישׁוּ הָעָם וְלֹא עָנוּ אֹתוֹ דְּבַר בִּי מִצֹּת הַמֶּלֶךְ הִיא לֵאמֹר לֹא תַעֲנֶהוּ:

וַיָּבֹא אֱלִיקִים בֶּן חֶלְקִיָּה אֲשֶׁר עַל הַבַּיִת וְשִׁבְנָא הַסֹּפֵר וַיֹּאחַז בֶּן אֶסָף הַמְּזִבִּיר אֶל חֶזְקִיָּהוּ קְרוּעֵי

בְּגָדִים וַיִּגְדּוּ לוֹ דְּבָרֵי רַב שָׁקָה:

- מה ניתן ללמוד מתגובת העם והשרים על עוצמתם של דברי רבשקה ועל מעמדו של חזקיהו בעיני העם?

ההכרעה

כי באו בנים עד משבר – מלכים ב יט

לאחר כל המאמצים, אין לחזקיהו יכולת עמידה אמיתית מול מלך אשור
ובפרק י"ט אנו קוראים על הפניה לנביא לישועה:

מלכים ב יט, א-ב:

וַיְהִי כְשִׁמְעַתְּ הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ וַיִּקְרַע אֶת בְּגָדָיו וַיִּתְכַּס בְּשָׁק וַיָּבֹא בֵּית ה':
וַיִּשְׁלַח אֶת אֲלִיקִים אֲשֶׁר עַל הַבַּיִת וַשִּׁבְנָא הַסֶּפֶר וְאֶת זִקְנֵי הַכֹּהֲנִים מִתְכַּסִּים בְּשָׁקִים אֶל
יִשְׁעֵיהֶם הַנִּבְיָא בֶּן אֲמוּץ:

חלוקת הפרק:

הפניה לישעיהו: פסוקים א'-ז'

התפנית במסע מלך אשור פסוקים ח' – י"ג

תפילת חזקיהו: פסוקים י"ד – י"ט

נבואת ישעיהו: פסוקים כ' – ל"ד

הצלת ירושלים: ל"ה – ל"ז

הפניה לישעיהו: מלכים ב יט, ג:

וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כֹּה אָמַר חִזְקִיָּהוּ יוֹם צָרָה וְתוֹכַחַת וּנְאֻצָּה הַיּוֹם הַזֶּה כִּי בָאוּ בָנִים עַד מִשְׁבֵּר וְכֹחַ
אֵין לָלֶדֶת:

הסבר הדימוי:

דעת מקרא (מלכים ב יט, ג):

אכן **באו בנים עד משבר** כלומר ישראל שהם בנים לה' אין להם כוח להתגבר על הצרה הזאת ורמוז
שאין בידיו להכריע אם להכנע לסנחריב או להמשיך במלחמה ויסוד הדברים בציור של אשה
שתקפה צירי לידה אולם אזלו כוחותיה ואינה מאפשרת לבניה לשבור (לפרוץ) את פי החרס ולצאת
לאויר העולם, ולפיכך נתונה גם היא וגם בניה נתונים בסכנת מוות – משבר - כסא היולדת.

(ד) **אולי ישמע ה' אליהם** את כל דברי רב שקה אשר שלחו מלך אשור אֲדָנִיו לְחַרֵּף אֱלֹהִים
חִי וְהוֹכִיחַ בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַע ה' אֱלֹהֶיךָ וְנִשְׁאַתָּ תִּפְלֶה בְּעַד הַשְּׂאֲרִית הַנִּמְצָאָה:

שני היבטים לבקשה מישעיהו:

א. רבשקה חירף את ה' - חילול ה'.

ב. ירושלים היא שארית פליטה ואולי ירחם עליה ה'.

תשובת ישעיהו:

הערה למורה: שימו לב כי בשלב זה תשובת ישעיהו קצרה מאד, בניגוד לנבואה שתבוא אחרי תפילת

חזקיהו

מלכים ב יט, ו-יט

(ו) ויאמר להם ישעיהו כה תאמרון אל אדניכם כה אמר ה' אל תירא מפני הדברים אשר שמעת אשר גדפו נערי מלך אשור אתי: (ז) הנני נתן בו רוח ושמע שמועה ושב לארצו והפלתיו בחרב בארצו:

מלך אשור שב ומזהיר את חזקיהו:

(ח) וישב רב שקה וימצא את מלך אשור נלחם על לבנה כי שמע כי נסע מלכיש: (ט) וישמע אל תרהקה מלך פוש לאמר הנה יצא להלחם אתך וישב וישלח מלאכים אל חזקיהו לאמר: (י) כה תאמרון אל חזקיהו מלך יהודה לאמר אל ישאף אלהיך אשר אתה בטח בו לאמר לא תנתן ירושלים ביד מלך אשור: (יא) הנה אתה שמעת את אשר עשו מלכי אשור לכל הארצות להחרימם ואתה תנצל: (יב) ההצילו אתם אלהי הגוים אשר שחתו אבותי את גוזן ואת חרן ורצף ובני עדן אשר בתלאשור: (יג) איז מלך חמת ומלך ארפד ומלך לעיר ספרונים הנע ועוה:

תגובת חזקיהו:

(יד) ויקח חזקיהו את הספרים מיד המלאכים ויקראם ויעל בית ה' ויפרשהו חזקיהו לפני ה': (טו) ויתפלל חזקיהו לפני ה' ויאמר ה' אלהי ישראל ישב הכרבים אתה הוא האלהים לבדך לכל ממלכות הארץ אתה עשית את השמים ואת הארץ: (טז) הטה ה' אזנך ושמע פקח ה' עיניך וראה ושמע את דברי סנחריב אשר שלחו לחרף אלהים חיי: (יז) אמנם ה' החריבו מלכי אשור את הגוים ואת ארצם: (יח) ונתנו את אלהיהם באש כי לא אלהים הם כי אם מעשה ידי אדם עץ ואבן ויאבדו: (יט) ועתה ה' אלהינו הושיענו נא מידו וידעו כל ממלכות הארץ כי אתה ה' אלהים לבדך:

- מה כוללת תפילתו של חזקיהו?
- מהו הצידוק שמוצא חזקיהו לבקשתו את עזרת ה'?
- לאילו טענות של רבשקה מגיב כאן חזקיהו?

נבואת ישעיהו:

נשים לב כי כאן התשובה אינה קצרה אלא מדובר בנבואה של ממש, תפילתו של חזקיהו משנה את המציאות:

מלכים ב יט, כ-לד:

(כ) וַיִּשְׁלַח יִשְׁעִיהוּ בֶן אֲמוֹץ אֶל חֲזַקְיָהוּ לֵאמֹר כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִתְפַּלַּלְתָּ אֵלַי אֶל סִנְחָרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר שְׁמַעְתִּי: (כא) זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' עָלָיו בְּזֶה לָךְ לַעֲגָה לָךְ בְּתוֹלַת בֵּית צִיּוֹן אַחֲרֶיךָ רֹאשׁ הַנִּיעָה בֵּית יְרוּשָׁלַם: (כב) אֵת מִי חֲרַפְתָּ וְגִדַּפְתָּ וְעַל מִי הָרִימוֹתָ קוֹל וַתִּשָּׂא מְרוֹם עֵינֶיךָ עַל קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:

(כג) בֵּינִי מִלְאֲכֶיךָ חֲרַפְתָּ אֲ-דָנִי וַתֹּאמֶר בְּרַב רַבְבִּי אֲנִי עָלִיתִי מְרוֹם הָרִים יִרְכַּתִּי לְבָנוֹן וְאֶכְרֹת קוֹמַת אֲרָזִיו מִבְּחֹר בְּרָשָׁיו וְאֶבְאֶה מְלוֹן קֶצֶה יַעַר בְּרַמְלוֹ: (כד) אֲנִי קָרַתִּי וְשִׁתִּיתִי מִיַּם זָרִים וְאַחֲרַב בְּכַף פַּעֲמֵי כָל יְאֹרֵי מִצְרָיִם: (כה) הֲלֹא שְׁמַעְתָּ לְמַרְחֹק אֶתְּהָ עֲשִׂיתִי לְמִימֵי קֶדֶם וַיִּצְרַתִּיהָ עֲתָה הִבִּיאַתִּיהָ וְתִהְיֶה לְהַשּׁוֹת גְּלִים נָצִים עָרִים בְּצִירוֹת: (כו) וַיִּשְׁבִּיֶהֶן קִצְרֵי יָד חֲתוּ וַיִּבְשּׁוּ הָיוּ עֹשֶׁב שָׂדֶה וִירֵק דָּשָׁא חֲצִיר גִּגּוֹת וּשְׂדֵפָה לִפְנֵי קֶמֶה: (כז) וְשַׁבְתֶּךָ וַיִּצְאֲתֶךָ וּבִאֲדָךְ יִדְעֲתִי וְאֵת הַתְּרַגְּזֶךָ אֵלַי: (כח) יַעַן הַתְּרַגְּזֶךָ אֵלַי וּשְׂאֲנַנְךָ עָלַה בְּאֲזִנִּי וּשְׁמַתִּי חֲחִי בְּאַפֶּךָ וּמִתְּגִי בְּשַׁפְתֶּיךָ וְהִשְׁבַּתִּיךָ בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר בָּאתָ בָּהּ: (כט) וְזֶה לָךְ הָאוֹת אֲכֹל הַשָּׁנָה סָפִיחַ וּבִשְׁנָה הַשְּׁנִית סְחִישׁ וּבִשְׁנָה הַשְּׁלִישִׁית זֶרְעוּ וְקִצְרוּ וְנִטְעוּ כְרָמִים וְאָכְלוּ פְּרִים: (ל) וַיִּסְפָּה פְּלִיטַת בֵּית יְהוּדָה הַנִּשְׁאָרָה שָׂרֵשׁ לְמִטָּה וְעֵשָׂה פְּרִי לְמַעְלָה: (לא) כִּי מִירוּשָׁלַם תֵּצֵא שְׂאֲרִית וּפְלִיטָה מִהֵרָ צִיּוֹן קִנְאֵת ה' צָבָאוֹת תַּעֲשֶׂה זֹאת: ס

(לב) לָכֵן כֹּה אָמַר ה' אֵל מֶלֶךְ אַשּׁוּר לֹא יָבֹא אֶל הָעִיר הַזֹּאת וְלֹא יוֹרֶה שָׁם חֶמֶץ וְלֹא יִקְדָּמָנָה מִגֶּן וְלֹא יִשְׁפֹךְ עָלֶיהָ סִלְלָה: (לג) בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר יָבֹא בָּהּ יָשׁוּב וְאֶל הָעִיר הַזֹּאת לֹא יָבֹא נָאִם ה' : (לד) וְגִנּוֹתֵי אֶל הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָהּ לְמַעַנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי:

שני יסודות בדברי הנביא:

- א. חוסר הבנתו של מלך אשור את התכנון הא-להי ועונשו על יהירותו.
- ב. ההבטחה על קיומה של ירושלים : וְגִנּוֹתֵי אֶל הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָהּ לְמַעַנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי ירושלים מוגנת באופן מוחלט למען ה' ולמען דוד ולפיכך מתרחש נס ומצור סנחריב נופל. (חשוב להדגיש את הנקודה הזו משום שגודל הנס עשוי לגרום לעם לחשוב שירושלים מוגנת לעד באופן מוחלט בלי קשר למעשיהם).
- והתוצאה: נסיגתו של סנחריב והצלת ירושלים.

העמקה:

תפילתו של חזקיהו וההצלה הבאה בעקבותיה, מעוררת רושם עז על העם, כך שגם עשרות שנים אח"כ הוא מוזכרת בימי ירמיהו :

ירמיהו פרק כו

(יח) מיכיה מִיכָה המוֹרְשִׁתִּי הָיָה נָבִיא בְיָמֵי חֲזַקְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיֹּאמֶר אֶל כָּל עַם יְהוּדָה לֵאמֹר כֹּה אָמַר ה' צָבָאוֹת צִוּן שְׂדֵה תַחְרֹשׁ וִירוּשָׁלַיִם עַיִים תִּהְיֶה וְהָר הַבַּיִת לְבָמוֹת יָעַר : (יט) הֶהָמֵת הֶמְתָּהוּ חֲזַקְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וְכָל יְהוּדָה הֲלֹא יָרָא אֶת ה' וַיַּחַל אֶת פָּנָיו ה' וַיִּנָּחֶם ה' אֶל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר עָלֵיהֶם וַאֲנַחְנוּ עֹשִׂים רָעָה גְדוֹלָה עַל נַפְשׁוֹתֵינוּ :

הערות העמקה למורה:

לא נעסוק בפרק כ' ובשליחי בבל הבאים לירושלים, מורה המעוניין בכך יכול לעסוק בסוגיה ולראות בה את המשכה של אותה ביקורת של ישעיהו על חזקיהו - מלך ישראל צריך לבטוח בה' ולא לכרות בריתות דיפלומטיות. והדילמה נשאר בעינה מהו האיזון הנכון בין בטחון והשתדלות.

למורים המלמדים במקביל את פרקי מלכים ופרקי ישעיהו:

אנו ממליצים לעיין בדברי התלמוד הבאים :

ביקש הקדוש ברוך הוא לעשות חזקיהו משיח, וסנחריב גוג ומגוג. אמרה מדת הדין לפני הקדוש ברוך הוא : רבונו של עולם! ומה דוד מלך ישראל שאמר כמה שירות ותשבחות לפניך - לא עשיתו משיח, חזקיה ששעית לו כל הנסים הללו ולא אמר שירה לפניך - תעשהו משיח?

(סנהדרין צד ע"א)

להבנת ראייתו של חזקיהו כמי שיועד להיות מלך המשיח – ניתן ללמד עתה את ישעיהו פרק יא' בו מציג הנביא את החוטר שיוצא מגזע ישי ויכול לעלות למדרגת הנביא ולהשלים את הנבואה מראשית פרק ב' בספר.

במקביל יש להבין את דברי הגמרא מדוע לא אמר חזקיהו שירה [הלל והודאה שלמה על נס הצלת ירושלים במסע סנחריב] וללמד את פרק א' בספר ישעיהו כמציג את ממלכת יהודה לאחר המסע = כסוכה בכרם... כסדום היינו... ולהעלות את הקושי שבו נמצא חזקיהו המלך וממלכת יהודה לאחר מסע סנחריב – ומכאן לנסות לפענח את הנבואה שמהווה סיכום ובסיס לימי ישעיהו לאורך 50 שנות נבואותיו.